

Mielőtt azonban jelentésemet zárnam, meg kell még emlékezni szakosztályunknak 1912 decz. hó 12-én megnyílt második *képzőművészeti kiállításáról*, melyet a régiségtár bástya-utcai bérházában rendeztünk. Ezuttal ismét két kolozsvári művésznek, *Veress Zoltán* festőnek és *Szeszák Ferencz* szobrásznak műveit mutatta be szakosztályunk a nagyközönség előtt. A kiállítást *Pósta Béla* múzeum-igazgató és *Merész Gyula* képtár-őr rendezték. A megnyitó beszédet Schilling Lajos szakosztályi elnök tartotta, reámutatva kiállításunknak nagy jelentőségére s a kiállított műveket a közönség szerető figyelmébe ajánlva. A szép beszéd egész terjedelmében megjelent az Erdélyi Múzeum 1912. évfolyamának 6. számában.

Meg kell még emlékezni a Kovács Sámuel pályázati 1912. évi eredményéről. Pályázat kihirdetvén, beérkezett összesen 10. drb. pályamunka, melyek közül bíráló-bizottság a Petróczyék cz. költeményt ítélte jutalomra érdemesnek. Írója: Szabados Ede szatmári ref. főgymn. tanár, kinek a jutalom Sámuel napján pénztár által megküldetett. Dicséretet nyert a „Csobánczi kurucz asszonyok“ cz. költemény, a melynek szerzője Révai Károly, Nagybányáról. — Ezzel kapcsolatban a Választmány kimondotta, hogy jövőre a dicséretet nyert költemények jeligés levelét csak akkor bontatja föl, ha a pályázat eredményének kihirdetése után a szerző jelentkezik.

Visszatekintve szakosztályi működésünk elmúlt esztendejére, nyugodt lélekkel állapíthatjuk meg, hogy teljes igyekezettel törekedtünk céljaink megvalósítására s ha itt-ott elégedetlenségnek hangját kelle hallatnunk, vigasztalhatjuk magunkat Kantnak gondolatával: „megelégedettnek lenni az életben, annyi, mint tétlen nyugalom s a rugóknak megállapodása, mely az érzéseknek s az ezekkel járó tevékenységnek eltompulása. Ez azonban éppen oly kevésbé fér össze az embernek intellektualis tevékenységével, mint a szívnek megállása az állati testben, a melyre, ha újabb inger nem következik, elkerülhetetlenül beáll a halál.“ (Anthropologie.) Jelentésemet abban a biztos reményben terjesztem a t. szakosztály közgyűlésének tagjai elé, hogy sem a teljesítendő munka iránt való kötelességünk, sem a teljesített munkával való nemes elégedetlenségünk érzése el tompulni ezután sem fog.

Dr. Bartók György
a szakosztály titkára.

A természettudományi szakosztály jelentése.

Az 1912. év története szakosztályunk életében két irányban nevezetes.

Ebben az évben jelent meg először széttagolt folyóiratunknak, a Múzeumi Füzeteknek ásvány-földtani része 1 füzetben az ásványtári igazgató szerkesztésében. Az első lépés megtörtént

tehát afelé a csak képzeletünkben kiszínezhető, kívánatos állapot felé, a mikor minden múzeumi és egyetemi tudományos intézet a kereteiben lüktető és a keretein kívül, de a saját irányító tevékenységével támadó tudományos munkásságot külön kiadványaiban teheti szegény magyar közműveltségünk kincseivé. Az egyesület válaszmánya nem feledkezett meg ez évben sem arról, hogy anyagi erőink elégtelen volta békóba szorítja tudományos törekvéseinket is és ismételten sürgeti a szakosztályok számára az állami segítséget. Ha ezek a kérések csak némi részben sikerre vezetnének, a jelzett első lépést gyors egymásutánban követnék a többiek is.

A szegénység, súlyos munkás viszonyok s a Múzeumi Füzetek kiadójának csődbejutása a hátrálékos Múzeumi Füzetek kiadását ismét elodázták. Szerkesztőnk, dr. Apáthy István távollétében még csak ígéretet sem tehet válaszmányunk a hiányok pótlására. Ásványtárunk a második füzetet most szerkeszti.

Több oldalról megismételt felszólalások elkerülése céljából jelentjük, hogy a szakosztály újjaalakulása, 1906 óta csak a következő számok jelentek meg a „Múzeumi Füzetek“-ből: I. 1906. 1—2. II. 1907. 1—2. IV. 1909. 1., 2., 3. és az Ásványtár értesítője (1912. 1. füzet).

Az 1912. évi szakülések száma 7. Ebben a részben említésre méltónak ítéljük, hogy a növénytannal foglalkozók ismét megjelentek szaküléseinken és a 26 előadásból 16-tal vették ki részüket szakosztályunk tudományos működéséből. Hogy legalább évkönyvünk őrizze meg maradandóan szakosztályunk életbenlétének bizonyítékait, közöljük szaküléseink tárgyszózatát.

1912 márczius 1. Ebner Sándor: Az *Ancylus fluviatilis* Müll. női ivarszervének járulékos mirigyei. Kenessey Kálmán: A Kolozsvárt 1911-ben jelzett földrengések.

1912 november 13. Dr. Apáthy István: Gondolkodó állatok. (Ismertetés.) Dr. Farkas Béla: Gerinces állatok mesenteriuma rögzítésének egy új módja.

1812 november 20. Boga Lajos: Vízben áttelelő bogáralczák. Ebner Sándor: Mitochondrák a Puhatestűek májában. Dr. Kenessey Kálmán: Az 1911. Brooks üstökös posztio-meghatározása. Dr. Szilády Zoltán: A magyar országgi Bögölyök bemutatása.

1912 decz. 11. Dr. Szilády Zoltán: Magyarország bögölyféléinek ismertetése. Dr. Farkas Béla: Adatok a mitochondrák ismeretéhez.

1912 december 16. és 20-án. Dr. Valentini Elvira: A *Fritilaria imperialis* L. mag-, illetve sejtoszlásai. Dr. Györfly István: Adatok az *Ephemeropsis tjbodensis* Goeb. alkattani ismeretéhez. Ugyanő: Scherffel Aladár újabb vizsgálatairól.

1912 december 18. Dr. Richter Aladár: A dalmatai gyűjtőkirándulás eredményei. Ugyanő: Ifj. L. Bodor László növénykészítményeinek bemutatása. Péterfi Márton: Az erdélyi flóra pehelyszirmú szegfüvei. Ugyanő: A Baumgarten-gyűjtemény bryo-

phytonjairól. Kovács Béla: A szászhermányi és a rétyi nyíri lápok érdekesebb sásfajai. Ugyanő: A hazaisásfajok meghatározó kulcsa. Szabó Endre: A kolozsvári botanikus múzeum maggyűjteménye.

1912 december 20. Dr. Bodnár János: A *Colchicum autumnale* L. alkaloidáiról. Butujás Gyula: A hazai tengeri-félék magjainak alak- és alkattana, gazdasági értékükre való tekintettel. Szabó Imre: Eltorzult violák (*Matthiola annua* L.). Bihari Gyula: A nagyváradi *Nymphaea* kérdéséről, botanikus múzeumi csoportképének bemutatásával. Bogsch Sándor: A Rozaliai *arbuscula* A. Richt. oikológiai viszonyai. Dr. Papp Lénárt: A *Pulsatilla Zichyi* Schur magánrajza.

A szakosztály átalánya ez évre is 2200 K volt. Ha azt a 200 koronát, melyet az egyesületi választmány határozata és szakosztályunk hozzájárulása alapján a pénztár a bölcsészeti szakosztály 1906. évet megelőző kiadásaira fordított, töröljük és tovább nem vezetjük, 1912-re átjön feleslegképen --- --- --- 3168·63 K

Összesen bevétel --- 5368·63 K

Ezzel szemben az elnökség utalványára kifizetett a pénztár 1912-ben Pápai J. szolgának --- --- --- --- --- 40·— K

A növénytári értesítőre --- --- --- --- --- 600·— K

Stief Jenő számlájára --- --- --- --- --- 16·— K

Szétküldési költsége az ásványtári értesítőnek 25·45 K

681·45 K

Maradvány, mint 1913-ra átmenő felesleg --- 4687·18

E felesleget terheli az 1906-ra kiadandó 1 füzet, 1907-re 1, 1908-ra 1—3, 1910-re 1—3 füzet kiadásának költsége. A növénytári értesítő 1910—1912. évi folyamára kiadtunk elszámolás kötelezettségével dr. Richter Aladár kezéhez 3-szor 600 koronát = 1800 korona. Az ásványtári értesítő megjelent füzetének költségeiről az elszámolást az egyesületi választmányhoz felülvizsgálatra beterjesztettük. Ebből az 1910. és 1911. évre kiutalt 1200 K-ból elfogyott 1006·59 K

maradt --- 193·41 K

az 1912. évről az ásványtár igazgatója még nem vette fel a kiutalt 600 K összeget.

Jelentésünk végén megemlítjük, hogy új számbavétel szerint 115 tag tartozik szakosztályunkhoz, kik közül rendes 91, párlótag 24.

Szabó Imre

a szakosztály titkára.